

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(НДЗП) ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта, 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 034 Культурологія, 035 Філологія, 051 Економіка, 052 Політологія, 053 Психологія, 054 Соціологія, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 056 Міжнародні економічні відносини, 061 Журналістика, 073 Менеджмент, 101 Екологія, 124 Системний аналіз, 227 Фізична реабілітація, 242 Туризм, 081 Право

(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультети Економіко-правовий факультет, Історичний факультет, Факультет філології та масових комунікацій, Факультет іноземних мов, Факультет грецької філології

(назва факультету)

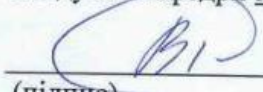
2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма «Історія України»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 014 Середня освіта, 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 034 Культурологія, 035 Філологія, 051 Економіка, 052 Політологія, 053 Психологія, 054 Соціологія, 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 056 Міжнародні економічні відносини, 061 Журналістика, 073 Менеджмент, 101 Екологія, 124 Системний аналіз, 227 Фізична реабілітація, 242 Туризм, 081 Право
(напрямом підготовки)

Розробник: Романцов В.М., професор кафедри історичних дисциплін, д.і.н., професор
Новікова С. В., доцент кафедри історичних дисциплін, к.і.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні
Протокол від “27” серпня 2020 року № 1
Завідувач кафедри історичних дисциплін

Завідувач кафедри історичних дисциплін

(підпис) _____ (Романцов В.М.)
(прізвище та ініціали)

©Романцов В.М., 2020 рік

© Новікова С. В., 2020 рік

©МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки: <u>бакалавр</u>	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність: <u>неісторична (міжфак)</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1,2-й	1,2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		51 год.	67 год.
		Індивідуальні завдання:	
		9 год.	9 год.
Вид контролю:			
	екз.	екз.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення історії України - формування знань про заселення українських земель, формування української нації та розвиток інших етнічних спільнот, історію української державності, соціально-економічні, політичні, культурні процеси, що складають змістовий пласт історії України від найдавніших часів до початку ХХІ ст.

ЗАВДАННЯ:

- виховання у студентів на фактах історії України почуття національної гідності, патріотизму;
- виховання у студентів почуття відповідальності за вивчення історії України, як основи для засвоєння широкої системи історичних знань.
- вивчати історичний процес за принципом історизму, об'єктивності та науковості;
- сформулювати нове історичне мислення шляхом співставлення полярних точок зору і різних фактів;
- розвинути вміння аналізувати історичний матеріал, робити ґрунтовні висновки, використовуючи різні типи історичних джерел;

- навчити розрізняти історичний факт від історичного міфу, викривати стереотипи, упередженість, необ'єктивність;
- розвинути вміння робити виважені висновки та самостійні оцінки історичних подій, явищ;
- толерантно сприймати багатоетнічні, полікультурні явища національної та світової історії;
- розглядати історію України у європейському та світовому контекстах;
- формувати національну самобутність і почуття патріотизму.

Знати:

- періодизацію історії України та основні дати;
- особливості процесу розвитку виробничих сил України від давнини – до початку XXI ст.;
- розвиток процесів державотворення в Україні;
- розвиток українського національного руху;
- особливості розвитку української культури;
- характерні риси національного менталітету українців;
- основні поняття та терміни.

Вміти:

- оцінювати факти історії України і оперувати ними;
- виділяти причини та наслідки історичних подій в Україні;
- простежувати логіку розвитку того чи іншого явища чи події;
- зіставляти різні історичні події та явища;
- аргументувати власну точку зору на дискусійні питання;
- чітко викладати історичний матеріал з використанням відповідної спеціальної лексики;
- працювати з картою;
- створювати аналітичні навчальні тексти у форматі доповіді, презентації, тез, реферату.

Навчальна дисципліна «Історія України»

<i>сприяє досягненню наступних результатів навчання</i>	
РН2. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	
РН 4. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	
РН 8. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	
РН 13. Вміти проводити дослідження та робити прогноз щодо розвитку суспільних процесів з урахуванням регіональної специфіки	
РН 14. Виступати організатором та виконавцем проектів соціального спрямування	
<i>забезпечує формування та розвиток таких компетентностей:</i>	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

	<p>ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 13. Здатність розробляти власну траєкторію саморозвитку.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.</p> <p>СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.</p> <p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p> <p>СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження</p> <p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК09. Здатність розумітися на специфіці суспільних процесів та особливостях розвитку соціальних спільнот в регіоні.</p> <p>СК10. Здатність планувати, розробляти та реалізовувати проекти соціального спрямування.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Українські землі від найдавніших часів до початку XX ст.

Тема 1. Вступ до курсу. Українські землі у стародавні часи та добу середньовіччя.

Тема 2. Українські землі від середини XVII до початку XX ст.

Змістовий модуль 2. Українські землі у першій половині XX ст.

Тема 1. Українська революція 1917 – 1921 рр. Громадянська війна.

Тема 2. Україна між двома світовими війнами.

Тема 3. Україна у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.).

Змістовий модуль 3. Україна у другій половині XX – на початку XXI ст.

Тема 1. Україна в другій половині 40-х – наприкінці 80-х рр. XX ст.

Тема 2. Незалежна Українська держава у 90-ті рр. XX – на початку XXI ст.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	ла б	Ін д	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Українські землі від найдавніших часів до початку XX ст.												
Тема 1. Вступ до курсу. Українські землі у стародавні часи та добу середньовіччя.	15	2			2	11		2			2	11
Тема 2. Українські землі від середини XVII до початку XX ст.	15	2	2		2	9					2	13
Разом за змістовим модулем 1	30	4	2		4	20		2			4	24
Змістовий модуль 2. Українські землі у першій половині XX ст.												
Тема 1. Українська революція 1917 – 1921 рр. Громадянська війна.	10	2	2		1	5		2			1	7
Тема 2. Україна між двома світовими війнами.	10	4			1	5					1	9
Тема 3. Україна у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.).	10	2	2		1	5		2	2		1	5
Разом за змістовим модулем 2	30	8	4		3	15		4	2		3	21
Змістовий модуль 3. Україна у другій половині XX – на початку XXI ст.												
Тема 1. Україна в другій половині 40-х – наприкінці 80-х рр. XX ст.	15	4	2		2	8		2	2		1	10
Тема 2 Незалежна Українська держава у 90-ті рр. XX – на початку XXI ст.	15	4	2		2	8		2			1	12
Разом за змістовим модулем 3.	30	8	4		2	16		4	2		2	22
Усього годин	90	20	10		9	51		10	4		9	67

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Д.ф.н.	Кількість годин З.ф.н.
1	Національно-визвольна війна українського народу серед. XVII ст. і становлення Гетьманщини.	2	
2.	Українська революція 1917 – 1921 рр.	2	
3.	Рух Опору в Україні у період Другої світової війни.	2	2
4.	Україна періоду хрущовської «відлиги».	2	
5.	Розбудова незалежної Української держави.	2	2
	Всього	10	4

Хронологічна таблиця найважливіших подій з історії України

1 млн. р. до н.е. – почалося заселення території України первісними людьми.

5 – 4 тис. р. до н.е. – на території Правобережної України розвивалася Трипільська культура.

VII ст. до н.е. – на території України поселилися скіфи.

VI – V ст. до н.е. – на території України з'явилися давньогрецькі міста-держави (Ольвія, Тіра, Херсонес, Пантікапей).

III ст. н.е. – на території України виділилися стародавні слов'яни – венеди.

IV ст. н.е. – на території Правобережної України утворився племінний союз антів.

VI – VII ст. н.е. – на території України утворилися племінні союзи полян, древлян, дулібів, білих хорватів, уличів, тиверців.

кінець V – початок VI ст. – на правому березі Дніпра засноване городище, з якого виріс Київ.

середина VIII ст. – у середній течії Дніпра утворилося полянське князівство.

882 – 1341 рр. – Давньоруська Київська держава.

988 р. – введення християнства на Русі.

1199 – 1340 рр. – Галицько-Волинське князівство.

1340 – 1569 рр. – литовський період української історії.

середина XV ст. – зародилося українське козацтво.

1569 р. – Люблінська унія. Українські землі захоплені Польщею.

50-ті рр. XVI ст. – поява Запорозької Січі.

1648 – 1658 рр. – національно-визвольна війна українського народу. Створення козацької держави – Гетьманщини.

1654 р. – Військо Запорізьке визнало протекторат московського царя.

60-ті – перша половина 90-х рр. XVII ст. – Руїна в історії Гетьманщини.

1710 р. – Конституція гетьмана Пилипа Орлика.

1764 р. – царський уряд ліквідував гетьманську владу в Україні.

1775 р. – царський уряд ліквідував Запорозьку Січ.

1798 р. – публікація перших частин поеми «Енеїда» І. Котляревського.

Початок українського національного відродження.

1814 – 1861 рр. – життя та діяльність Тараса Шевченка.

1830 р. – у Львові утворився культурно-просвітницький гурток «Руська трійця».

1846 – 1847 рр. – у Києві діяло Кирило-Мефодіївське товариство.

1861 р. – селянська реформа в під російській Україні. Скасоване кріпосне право.

60 – 70-ті рр. XIX ст. – великі реформи на українських землях.

II половина XIX ст. – початок XX ст. – процес суспільної модернізації в українських землях.

1841 – 1895 рр. – життя та діяльність ідеолога українського національного руху Михайла Драгоманова.

1863 р. – поет Павло Чубинський написав національний гімн України «Ще не вмерла Україна».

50 – 90-ті рр. XIX ст. – діяльність українських культурно-просвітницьких товариств – Громад.

1868 р. – у Львові створене культурно-просвітницьке товариство «Просвіта».

кінець XIX – початок XX ст. – створені перші політичні партії.

1905 – 1907 рр. – I Російська демократична революція на українських землях.

1914 – 1918 рр. – I Світова війна.

3 – 4 березня 1917 р. – в Києві утворилася Українська Центральна Рада. Почалася Українська національно-демократична революція.

10 червня 1917 р. – проголошено I Універсал Центральної Ради. Автономія України.

7 листопада 1917 р. – проголошено III Універсал Центральної Ради. Створено Українську Народну Республіку.

9 січня 1918 р. – проголошено IV Універсал Центральної Ради. Незалежна Українська Народна Республіка.

29 квітня 1918 р. – прийнято Конституцію УНР.

29 квітня 1918 р. – в Україні здійснено державний переворот. Прийшов до влади гетьман П. Скоропадський.

грудень 1918 р. – зречення від влади гетьмана П. Скоропадського. До влади прийшла Директорія УНР.

листопад 1918 р. – проголошено створення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР).

1920 р. – в Україні утвердилася більшовицька влада. Почався радянський період історії України.

1922 – 1991 рр. – Україна у складі СРСР.

1929 – 1953 рр. – сталінський тоталітарний режим в українських землях.

1 вересня 1939 р. – початок II Світової війни.

вересень – листопад 1939 р. – приєднання західноукраїнських земель до СРСР.

22 червня 1941 р. – німецькі війська вторглися на територію України.

22 червня 1941 р. – липень 1942 р. – оборонні бої на території України.

грудень 1942 р. – 28 жовтня 1944 р. – визволення українських земель від німецьких окупантів.

1942 – 1956 рр. – бойові дії Української повстанської армії на території Західної України.

16 липня 1990 р. – Верховна Рада України прийняла Акт державної незалежності України.

24 серпня 1991 р. – Верховна Рада України прийняла Акт державної незалежності України.

1 грудня 1991 р. – всенародний референдум затвердив Акт державної незалежності України.

28 червня 1996 р. – Верховна Рада України прийняла Конституцію України.

1991 – 1994 рр. – Президент України Л. Кравчук.

1994 – 2005 рр. – Президент України Л. Кучма.

2005 – 2010 рр. – Президент України В. Ющенко.

2010 р. – Президентом України обрано В. Януковича.

2012 р. – Вибори до Верховної Ради України.

21 листопада 2013 р. – початок Євромайдану.

18-20 лютого 2014 р. – Революція Гідності.

22 лютого 2014 р. – постанова Верховної Ради України «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України».

14 квітня 2014 р. – підписання постанови Верховної Ради України про початок антитерористичної операції на сході України.

25 травня 2014 р. – Президентом України обрано П.О. Порошенка.

26 жовтня 2014 р. – позачергові вибори до Верховної Ради України.

25 жовтня 2015 р. – вибори до місцевої ради України.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кочові племена на території України: суспільний устрій, рівень розвитку господарства	1
2	Античні міста-держави Північного Причорномор'я: політичний устрій, економіка, структура суспільства	1
3	Київська держава: суспільно-політичний розвиток	1
4	Галицько-Волинська держава: суспільно-політичний розвиток	1
5	Запорізька Січ у XVII - XVIII ст.	1
6	Національно-визвольний рух у західноукраїнських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.	1
7	Створення перших політичних партій в українських землях наприкінці XIX – на поч. XX ст.	1
8	Політика "воєнного комунізму" в Україні	1
9	Утворення Карпатської України	1
	Разом	9

7. Індивідуальні завдання

Написання письмової роботи (реферату) з використанням історичних джерел з данного курсу. Теми рефератів наводяться додатково у «Методичних рекомендаціях з курсу Історична Україна для студентів неісторичних спеціальностей Маріупольського державного університету».

Теми рефератів:

1. Становлення Київської держави (IX – X ст.).
2. Володимир Великий: історичний портрет.
3. Введення християнства на Русі.
4. Ярослав Мудрий: історичний портрет.
5. Володимир Мономах: історичний портрет.
6. Данило Галицький: історичний портрет.
7. Історичний портрет князя Дмитра Вишневецького.
8. Гетьман Петро Сагайдачний. Історичний портрет.
9. Виникнення українського козацтва.
10. Реєстрове козацтво та його організація.
11. Запорізьке козацтво та його організація у 16 ст.
12. Запорозька Січ у 16 – першій половині 17 ст.
13. Люблінська унія та історична доля України.
14. Церковні братства в українських землях наприкінці 16 – у першій половині 17 ст.
15. Козацько-селянські війни 90-х років 16 ст. в Україні.
16. Козацькі повстання в Україні у 30-х роках 17 ст.
17. Причини та початок Національно-визвольної війни українського народу середини 17 ст.
18. Гетьман Богдан Хмельницький – засновник козацької держави.
19. Переяславсько-Московський договір: історичні оцінки, значення та наслідки.
20. Державна діяльність гетьмана Петра Дорошенка.
21. Гетьман Іван Мазепа в історії України.
22. Конституція Пилипа Орлика.
23. Політика Московської держави щодо Гетьманщини у 18 ст. Ліквідація козацької держави. Її історичне значення.
24. Григорій Сковорода – філософ, педагог та поет.
25. Нова Запорозька Січ. Ліквідація Січі та її історичне значення.
26. Переселення греків у Приазов'я, створення грецьких поселень.
27. Тарас Шевченко і національне відродження України.
28. М.Костомаров – видатний історик та громадський діяч.
29. Кирило-мефодіївське товариство.
30. Селянська реформа в українських землях.
31. Великі реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. в українських землях.
32. Громади у національному русі України 60-х – 70-х рр. XIX ст.
33. Михайло Драгоманов у громадсько-політичному житті України.
34. Діяльність Просвіти у західноукраїнських землях.
35. Іван Франко – письменник, вчений та громадський діяч.
36. Перші українські партії наприкінці XIX – на початку XX ст.
37. М. Грушевський – провідник Української Центральної Ради
38. П. Скоропадський – видатний політичний та державний діяч Української національно-демократичної революції (1917 – 1920 рр.).
39. В.Винниченко – письменник та політик.
40. Головний отаман С. Петлюра на чолі Директорії УНР.
41. Н.Махно на чолі селянського повстанського руху.
42. Голод 1921 р.

43. НЕП в Україні.
44. Індустріалізація в Україні.
45. Колективізація сільського господарства та голодомор 1932 – 1933 рр.
46. Сталінські репресії в Україні.
47. Організація українських націоналістів: боротьба за самостійну, соборну Українську державу.
48. С.Бандера: політичний портрет.
49. Початок німецько-радянської війни в українських землях.
50. Оборона Києва.
51. Оборона Севастополя.
52. Танкова битва у трикутнику «Луцьк-Рівно-Броди».
53. Звільнення Києва.
54. Партизанський рух в Україні.
55. С.Ковпак на чолі партизанського з'єднання.
56. Боротьба Української повстанської армії. Роман Шухевич на чолі УПА.
57. Національно-культурне відродження в роки хрущовської «відлиги».
58. Антирелігійна компанія в 1950 – 1960-х рр.
59. Петро Шелест в історії радянської України.
60. Дисидентський рух в Україні у 50 – 70-х рр. ХХ ст.
61. Проголошення незалежної Української держави.
62. В.Чорновіл – борець за незалежну Українську державу.
63. Суспільно-політичний розвиток Української держави на початку ХХІ ст.
64. Соціально-економічний розвиток сучасної України: проблеми та шляхи їх подолання.
65. Конституція України – основний закон незалежної держави.
66. Україна у сучасних міжнародних відносинах.
67. Українці за межами України.

**Питання до екзамену
з курсу Історія України для неісторичних спеціальностей**

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Стародавня історія України. Трипільська археологічна культура.
3. Іраномовні народи (кіммерійці, скіфи, сармати) в історії України. Давньогрецькі міста-держави Північного Причорномор'я та Криму.
4. Давні слов'яни на території України. Полянський союз племен.
5. Утворення держави Київська Русь. Характеристика Київської держави.
6. Хрещення Русі. Володимир Святий.
7. Ярослав Мудрий в історії України.
8. Володимир Мономах в історії України.
9. Боротьба князівств Русі проти татарської навали у 20-х – на початку 40-х років XIII століття.
10. Галицько-Волинська держава у XIII – першій половині XIV ст. Данило Галицький.
11. Загарбання українських земель іноземними державами у XIV ст. Литовські статuti.
12. Виникнення та розвиток українського козацтва (XV – перша половина XVII ст.). Утворення Запорозької Січі.
13. Боротьба українців проти експансії Кримського ханства наприкінці XV – першій половині XVII ст. Князь Д.Вишневецький.
14. Люблінська та Берестейська унії в історії України.
15. Козацько-селянські війни та повстання в Україні 90-х років XVI - 30-х років XVII ст..

16. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.: причини, етапи та наслідки.
17. Українсько-російський договір 1654 р., його історико-правова оцінка.
18. Гетьман Богдан Хмельницький – засновник козацької держави.
19. Руїна Гетьманщини. Гетьмани П.Дорошенко та І.Самойлович.
20. Постать гетьмана І.Мазепи в українській історії.
21. Конституція П.Орлика.
22. Політика Московської держави щодо Гетьманщини у XVIII ст. Ліквідація козацької держави. Її історичне значення.
23. Нова Січ. Ліквідація Запорозької Січі. Історичне значення козацтва в історії України.
24. Григорій Сковорода – філософ, педагог та поет.
25. Переселення греків у Приазов'я, створення грецьких поселень.
26. Т.Г. Шевченко - видатний діяч українського національного відродження.
27. Кирило-Мефодіївське товариство в українському національному русі. М. Костомаров і українське національне відродження.
28. Національне відродження в західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. Руська трійця. Головна Руська рада.
29. Великі реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. в українських землях. Селянська реформа 1861р.
30. Громади і українське національне відродження у другій половині XIX ст. В. Антонович та М. Драгоманов.
31. Становище українців під владою Австро-Угорської монархії у другій половині XIX – на початку XX ст. Народовці та москвофіли. Просвіти.
32. Перші українські політичні партії наприкінці XIX – на початку XX ст.
33. Події першої російської демократичної революції (1905 – 1907 рр.) в українських землях.
34. Україна в роки Першої світової війни.
35. Державотворча діяльність Української Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.). Універсали УЦР. М. Грушевський – провідник УЦР
36. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.
37. Селянський повстанський рух в Україні у 1918 – 1921 рр. Н.Махно.
38. Українська Народна Республіка періоду Директорії. С.Петлюра.
39. Західноукраїнська Народна Республіка.
40. Голодомор 1921 - 1923 рр. НЕП в Україні.
41. Політика українізації у 20-х рр. XX ст.
42. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період.
43. Сталінський тоталітарний режим в Україні (кінець 20-х – 30-і рр. XX ст.). Політичні репресії в Україні.
44. Радянська індустріалізація в Україні (кінець 20-х-30-і рр. XX ст.).
45. Колективізація сільського господарства України в 30-і роки XX ст. Голодомор 1932 - 1933 рр.
46. Пакт Молотова – Ріббентропа. Радянізація західноукраїнських земель у 1939 -1940 рр.
47. Організація українських націоналістів: боротьба за самостійну, соборну Українську державу. С.Бандера: політичний портрет.
48. Початок німецько-радянської війни в українських землях. Оборона Києва.
49. Радянський партизанський рух в Україні.
50. Битва за Дніпро. Звільнення України від окупантів (1943 – 1944 рр.).
51. Боротьба Української повстанської армії за самостійну, соборну Українську державу.
52. Західні області УРСР у повоєнний період (1945 - 1953 рр.).

53. Соціально-економічні, політичні реформи та їх наслідки в УРСР у 50 – 60-і рр. ХХ ст.
54. Національно-культурне відродження в роки хрущовської «відлиги».
55. Дисидентський рух в Україні в 60-80-рр. ХХ ст.
56. Суверенізація УРСР. Проголошення незалежної Української держави.
57. Україна у сучасних міжнародних відносинах. Українська діаспора.
58. Суспільно-політичний розвиток Української держави на початку ХХІ ст. Конституція України – основний закон незалежної держави.
59. Проблеми соціально-економічного розвитку України на початку ХХІ ст.
60. Євромайдан. Революція Гідності. Російська агресія на сході України.

8. Методи навчання:

лекції (вхідна, узагальнююча, тематичні, проблемні, оглядові), робота в Інтернет, складання бібліографії досліджуваної проблеми, реферування, підготовка доповідей, конспектування, виконання індивідуального завдання, робота з атласами з Історії України.

9. Методи контролю: Опитування на семінарських заняттях, перевірка рефератів, поточне тестування, модульна контрольна робота, екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1		Змістовний модуль № 2			Змістовий модуль № 3		Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
15	15	15	15	15	15	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	---

13. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації з курсу Історія України для студентів неісторичних спеціальностей Маріупольського державного університету/ під загальною ред. проф. В.М. Романцова. – Маріуполь: Акварель, 2013.- 32 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. - 3-тє вид., доп. – Академвидав, 2010.- 688с.
2. Бойко О.Д. Нариси з новітньої історії України (1985- 1991рр.): Навч. посіб. / О.Д. Бойко. – К., 2004. – 578 с
3. Бровар О.В. Практикум з історії України: навчальний посібник / О.В. Бровар, В.В. Світлична. – К.: Каравела, 2014. – 348 с.
4. Гончарук П.С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ ст. / П.С. Гончарук. – К.: Либідь, 2005. – 578 с.
5. Греченко В.А. Історія України, Модульний курс / В.А. Греченко. – Харків: Генеза, 2009. – 184 с.
6. Гудзь В.В. Історія України / В.В. Гудзь . – К.: Слово, 2003. – 327 с.
7. Земерова Т.Ю., Історія України: Схеми і таблиці / Т.Ю. Земерова, І.М. Скирда. – Харків: Генеза, 2010. – 118 с.
8. Історія України в особах. ХІХ-ХХ ст. – К.: Слово, 2005. – 395 с.
9. Історія України: нове бачення. У 2 т. Гуржій О.І., Ісаєвич Я.Д., Котляр М.Ф. та ін. Під ред. Смоля В.А. – К., 2002.
10. Історія України: Посібник / Сост. О.В. Гісем. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. - 332с.
11. Котова Н.О. Історія України: навчальний посібник для неспеціальних факультетів. – Х.: ТОВ «Одісей», 2005. – 416с.
12. Левицька Н.М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: навчальний посібник: 2-ге вид., доповн. і переробл. / Н.М. Левицька. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 424 с.
13. Левицька Н.М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: навчальний посібник / Н.М. Левицька. – К.: Кондор-Видавництво, 2011. – 418 с.
14. Світлична В.В. Історія України: Навчальний посібник / В.В. Світлична. - 2-ге вид., виправлене і доп. - К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. - 304с.
15. Скрипник М.О. Історія України: Навч. посіб. / Скрипник М.О., Домбровська Л.Ф., Красовський В.М. та ін. – К.: Центр навч. літ., 2003. – 545 с.
16. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К.: Освіта, 2005. – 518 с.

Допоміжна

1. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі / О. Апанович. -К.: Либідь, 1993.
2. Арабаджи С.С. Навчальний процес в земських початкових школах Маріупольського повіту / С.С. Арабаджи // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2015. – С. 9-17.
3. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946 – 1980-і рр.) / В.К. Баран, В.М. Даниленко. – К.: ВД Альтернатива, 1999. – 304 с.
4. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917 – 1953: суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2-х кн.. – К., 1994.

5. Борисенко В.К. Свіча пам'яті: Усна історія про геноцид українців у 1932-1933 роках / В.К. Борисенко. – К.: ВД «Стилос», 2007. – 288 с.
6. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно» / В. В'ятрович. – Х.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. – 512 с.
7. Галицько-Волинська держава XII – XIV ст.: У 2 кн. / Упор. С.О. Кучерук. – К., 2002.
8. Геллері Р. Ленін, Сталін, Гітлер: доба соціальних катастроф. – К., 2011.
9. Гойченко Д. Красный апокалипсис: сквозь раскулачивание и голодомор / Д. Гойченко. – К.: «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2012. – 400 с.
10. Головка В. Олигархи из города роз. Становление и развитие крупного капитала Донбасса (1991-2014 гг.) / В. Головка. – К.: Институт истории Украины НАН Украины, 2012. – 74 с.
11. Голод в Україні. Вибрані статті. – Луцьк: ВМА «Терен», 2006. – 164 с.
12. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст. / Грицак Я.– К., 1996.
13. Грушевский М.С. Иллюстрированная история Украины. - К.: Левада, 1997
14. Губарев В.К. Історія України: Універсальний ілюстрований довідник. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 576 с.
15. Гуржій О.І. Славетні битви на теренах України / О.І. Гуржій, О.П. Реснт. – К.: Арій, 2012. – 336 с.
16. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Історія козацтва. Держава – військо – битви. – К., 2013.
17. Довідник з історії України. – К., 2002.
18. Донік О.М. З історії індустріального освоєння Донбасу (XIX – початок XX ст.) / О.М. Донік. – К.: Інститут історії України НАН України, 2014. – 60 с.
19. Донік О.М. Україна в складі двох імперій (Остання чверть XVIII – перша половина XIX ст.). – К.: Кріон, 2011. – 248 с.
20. Донік О.М. Україна у переддень та в добу ліберальних реформ 1860 – 1870-х років. – К.: Кріон, 2012. – 240 с.
21. Дорошенко Д.І. Нарис історії України в 2-х томах. – Т. I, II. – К.: Глобус, 1992.
22. Життєпис заслужених греків України (інформаційно-довідковий матеріал) 1778-2008 рр. – Маріуполь: Федерація грецьких товариств України, 2009. – 640 с.
23. Журавльов Д.В. Мазепа: людина, політик, легенда / Д.В. Журавльов. – Харків: Фоліо, 2007. – 382 с.
24. Задунайський В.В. Військова структура та озброєння дунайського козацького війська за положенням 1844 р. / В.В. Задунайський // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2011. – С. 20-26.
25. Залізняк Л.Л. Україна між Сходом і Заходом. Про витоки і суть російсько-української війни 2014 р. / Л.Л. Залізняк. – Київ: Видавець Олег Філюк, 2014. – 168 с.
26. Залізняк Л.Л. Українці: витоки та історичні долі / Л.Л. Залізняк. – К.: Темпора, 2011. – 424 с.
27. Захарова Г.М. Дело поэта Георгия Костопова. К 110-летию со дня рождения / Г.М. Захарова. – Мариуполь: Издательство «Азовье», 2013. – 136 с.
28. Захарова Г.М. Кто он – директор Радин? / Г.М. Захарова. – Мариуполь, ООО Типография «Новый мир», 2010. – 160 с.
29. Зиновьева В. Мариуполь 1941 – 1943. – Мариуполь, 2012.
30. История Украины: научно-популярные очерки / Под ред. В.А. Смолия. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2008. – 1070 с.
31. Історія України в особах: Давньоруська держава. Литовсько-польська доба / Авт.кол. Русина О.В., Дзюба О.М. та ін. – К., 2012. – 440 с.
32. Історія України в особах: XIX – XX ст. – К., 1995.
33. Історія України. Документи.Матеріали / Упоряд. І.М.Скирда. – Х.: Ранок, 2009.
34. Історія України: Новітня доба: навчальний посібник / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.], за ред. В.М. Литвина. – К.: Академвидав, 2012. – 480 с.
35. Качкан В.А. Українське народознавство в іменах. У двох частинах. К., 1994.

36. Ковалевська О. Іван Мазепа: у запитаннях та відповідях. – К.: Темпора, 2008. Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.) / М.В. Коваль. – К. [Україна крізь віки. Т.11], 1999. – 336 с.
37. Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.) / М.В. Коваль. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 336 с.
38. Козацькі січі (нариси з історії українського козацтва XVI – XIX ст.) – К., Запоріжжя, 1998.
39. Кульчицький С.В. Голод 1932-1933 рр. в Україні як геноцид: мовою документів, очима свідків / С.В. Кульчицький. – К.: Наш час, 2008. – 239 с.
40. Кучер В.І. Україна у Другій світовій війні (1939-1945): посібн. для вчителя / В.І. Кучер, П.М. Чернега. – К.: Генеза, 2004. – 272 с.
41. Кучер В.І., Чернега П.М. Україна у Другій світовій війні (1939 – 1945 рр.). – К., 2004.
42. Лисак В.Ф. Сільська родина України в радянському способі життя 1950-1960-х рр. / В.Ф. Лисак // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2014. – С. 22-30.
43. Лисак В.Ф. Сільська родина України, як осередок суспільства 1950-1960 рр. / В.Ф. Лисак // В.М. Романцов // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2011. – С. 41-47.
44. Логуш М. Дивізія «Галичина». Бої під Бродами липень 1944. – 1998. – 145 с.
45. Магда Є.В. Гібридна війна: вижити і перемогти / Є.В. Магда. – Х.: Віват, 2015. – 304 с.
46. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів / Павло-Роберт Магочій; пер. з англ.; відп.ред.В.Падяк. – Ужгород, 2012. – 794 с.
47. Мариуполь и его окрестности: видгляд из XXI века / Р.П.Божко, Т.Ю.Були, Н.Н.Гашененко и др.. – Мариуполь, 2008.
48. Мариуполь: возвращение шимени / Мариуполь: Федерация греческих обществ, 2008. – 152 с.
49. Моргун Ф.Т. Сталінсько-гітлерівський геноцид українського народу. Факти і наслідки. – Вид. третє, скорочене. – Полтава: Дивосвіт, 2008. – 288 с.
50. Муковський І.Т. Звитяга і жертвність: Українці на фронтах Другої світової війни / За ред. В.Д. Конашевича / І.Т. Муковський, О.Є. Лисенко. – К.: Пошуково-вид. агентство «Книга Пам'яті України», 1996. – 568 с.
51. Неоголошена війна. Невідомі факти і хроніки АТО / О. Калиновська, О. Криштопа, Є.Назаренко та ін. – Х.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. – 512 с.
52. Нікольченко Ю.М. Релігія і культу греків Північного Причорномор'я античної доби: джерела та історіографія проблеми / Ю.М. Нікольченко, О.В. Головка // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2015. – С. 63-71.
53. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / За ред. А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусєв, В.П. Дрожжин. - К.: Вища школа, 2000. – 663 с.
54. Папакін Г.В. Донбас на «чорній дошці»: 1932-1933. Науково-популярний нарис / Г.В. Папакін. – Київ, 2014. – 44 с.
55. Патриляк І.К. «Перемога або смерть»: український визвольний рух у 1939-1960-х рр. / І.К. Патриляк, Центр досліджень визвольного руху. – Львів: Часопис, 2012. – 512 с.
56. Пиріг Р.Я. Донбас у складі Української гетьманської держави (травень-листопад 1918 року) / Р.Я. Пиріг. – К.: Інститут історії України НАН України, 2014. – 41 с.
57. Пірко В.О. Заселення Степової України в XVI – XVIII ст. – К., 1998.
58. Подгайко М.К. Взаємовідносини Маріупольських греків з козаками окремого Запорізького (Азовського) війська в XIX ст. в дослідженнях науковців Маріупольського краєзнавчого музею / М.К. Подгайко, Н.О. Капустнікова // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2015. – С. 81-88.
59. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. К. Глушко. – Х.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 352 с.
60. Реєнт О.П. Усі гетьмани України / О.П. Реєнт, І.А. Коляда. – Харків: Фоліо, 2007. – 415 с.

61. Романцов В.М. Військово-політичне становище у Північному Приазов'ї в період квітневих боїв 1919 р. / В.М. Романцов // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2011. – С. 34-41.
62. Романцов В.М. Демократичні перетворення в Маріуполі на початку революції 1917 р. / В.М. Романцов // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2015. – С. 88-95.
63. Романцов В.М. Завершальний період громадянської війни на теренах Маріупольського повіту / В.М. Романцов // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2014. – С. 30-38.
64. Романцов В.М. Причини проведення «грецької операції» в умовах сталінського тоталітарного режиму / В.М. Романцов, О.В. Богатикова // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. – 2011. – С. 17-22.
65. Рубльов О.С. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. Том 10. / О.С. Рубльов, О.П. Реєнт. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 320 с.
66. Сегеда С. У пошуках предків. Антропологія та етнічна історія України / С. Сегеда. – К.: Наш час, Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 432 с.
67. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький (Соціально-політичний портрет)/ В.А. Смолій., В.С. Степанков. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 2009.
68. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648 - 1676 рр.) / В.А. Смолій., В.С. Степанков. -К.: Альтернатива, 2009.
69. Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным / Т. Снайдер; [пер. с англ. Л. Зурнаджи]. – К.: Дуліби, 2015. – 584 с.
70. Соборність України: історичний контекст і виклики сьогодення: матеріали круглого столу (20 січня 2015 р., Київ, Інститут історії України НАН України / Відпов. редактор В.Ф. Верстюк. – К.: Інститут історії України НАН України, 2015. – 178 с.
71. Толочко О.П., Толочко П.П. Київська Русь./ О.П. Толочко. – К., 1998.
72. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси в 3-х томах. – К., 2004.
73. Україна: політична історія. XX – початок XXI ст. – к., 2007.
74. Українське козацтво: мала енциклопедія. – Вид. 2-е, доп. І переробл. – К., Запоріжжя, 2006.
75. Уривалкін О.М. Довідник з історії України / О.М. Уривалкін. – К.: Дакор, КНТ, 2009. – 1008 с.
76. Якубова Л.Д. Етнонаціональна історія Донбасу: тенденції, суперечності, перспективи в світлі сучасного етапу українського націотворення / Л.Д. Якубова. – К.: Інститут історії України НАН України, 2014. – 109 с.

Інформаційні ресурси

1. Мицик Ю.А. Історія України: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Ю.А. Мицик, О.Г. Бажан, В.С. Власов. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/history/mitsyk_iu/.
2. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба [Електронний ресурс] / О.Оглоблин. – Нью-Йорк, Київ, Львів, Торонто, 2001. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/coss3/ohl.htm>.
3. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття [Електронний ресурс] / Ред.кол. В.А.Смолій, Г.В.Боряк та ін. – К., 2011. Кн.1,2. <http://www.history.org.ua/?litera&id=7095&navStart=138>.
4. Кульчицький С. Спроби реформ (1956 – 1954) [Електронний ресурс] / С. Кульчицький // УІЖ. – 1998. – №2, С. 102-114; №3, С. 120-129. – Режим доступу: <http://histans.com/JournALL/journal/1998/2/8.pdf>.
5. Касьянов Г. Украина 1991-2007: очерки новейшей истории [Электронный ресурс] / Г. Касьянов. – К.: Наш час, 2008. – 480 с. – Режим доступа: <http://histans.com/LiberUA/978-966-1530-04-0/978-966-1530-04-0.pdf>.